

Zapiski bibliograficzne

ZIEMIE ZACHODNIE

Stefana Żeromskiego myśli o Ziemiach Zachodnich i Północnych. Wyboru dokonali: Witold Nawrocki, Stanisław Wilczek. Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 1964, 55 ss.

Bibliofilski tomik (nakład 300 numerowanych egzemplarzy) wydany w 100-rocznicę urodzin autora *Wiatru od morza* oraz w 10-lecie Wydawnictwa „Śląsk”. Zawiera najbardziej charakterystyczne myśli i uwagi Żeromskiego na temat polskich Ziemi Zachodnich, wybrane z poematu *Wista*, z *Wiatru od morza*, *Ludzi bezdomnych*, *Popiołów*, z tomu *Snobizm i postęp*, ze szkiców: *Ilawa-Kwidziń-Malbork*, *Francja* oraz z przemówienia wygłoszonego przez wielkiego pisarza w r. 1925 z okazji wręczenia nagrody za *Wiatr od morza*.

„PRZEGLĄD ZACHODNIO-PO-MORSKI” zeszyt 3/1964 oraz 4/1964. Instytut Zachodnio-Pomorski, Szczecin 1964.

Zeszyt 3/1964 wymienionego wyżej czasopisma przynosi wiele materiału z zakresu problematyki morskiej. I tak: C. Wojewódka charakteryzuje wielkość, strukturę i perspektywy produkcji okrętowej państw bałtyckich oraz Norwegii; T. Obrębski omawia zagadnienia fluktuacji zatrudnienia w szczecińskim przemyśle okrętowym, zaś K. Talarczyk charakteryzuje szkolnictwo morskie na Pomorzu Zachodnim. Kolejne artykuły to: C. Kolago, *Wody mineralne województwa szczecińskiego i perspektywy ich wykorzystania*; Z. Dowgiałło, *Zarys rozwoju Państwowych Gospodarstw Rolnych województwa koszalińskiego*; I. Rutkowskiej, *Monopolizacja sfery rynku rolnego w NRF*. Poza wymienionymi na numer składają się prace materiałowe

(obszerny artykuł Z. Łaskiego i S. Rychlika pt. *Przemysł województwa szczecińskiego*), recenzje (na szczególną uwagę zasługują uwagi krytyczne J. Pertka na temat morskiej problematyki historycznej w II tomie *Wielkiej Encyklopedii Powszechnej PWN*), przegląd wydarzeń gospodarczo-społecznych (za r. 1963) i kulturalnych (I kwartał 1964 r.) woj. koszalińskiego oraz kontynuacja bibliografii woj. szczecińskiego z zakresu problematyki przestrzenno-geograficznej (oprac. H. Orlińska).

W numerze 4/1964 zwracają przede wszystkim uwagę artykuły dotyczące różnych dziedzin organizującego się życia polskiego na Pomorzu Zachodnim w pierwszych latach po zakończeniu II wojny światowej. Tematykę tę podejmują: L. Turek-Kwiatkowska w artykule pt. *Nauczycielstwo Pomorza Zachodniego w latach 1945—1948*, podkreślając ścisły związek wzrostu liczby pedagogów z postępami osadnictwa, specyfikę i warunki pracy zachodnio-pomorskiego nauczyciela; W. Myślenicki, który opublikował zebrane i opracowane przez siebie w r. 1949 materiały pt. *Port Szczecin 1945—1948*, S. Górka-Niwiński omawiający stan gospodarki rolnej i przemysłu rolniczego woj. szczecińskiego w l. 1945—1964. W następnych artykułach Z. Silski przedstawia zmiany w strukturze społeczno-zawodowej ludności woj. szczecińskiego w l. 1945—1960 (oraz perspektywy do r. 1980), B. Sadaj zagadnienie rekrutacji i sprawności studentów w Wyższej Szkole Rolniczej w Szczecinie w l. 1954—1964. Odrębne miejsce zajmuje artykuł B. Chmielewskiej pt. *Wstępny projekt badań socjologicznych nad Szczecinem*, który — w zamierzeniu autorki — ma być

nie tylko zarysem programu, ale i otwarciem szerszej dyskusji na ten temat.

Poza wymienionymi w omawianym zeszycie opublikowano rozprawę E. Dobrzyckiego, *Źródła i drogi rozwoju imperializmu niemieckiego* oraz J. Rutkowskiego, *Rola pomocy państw socjalistycznych dla krajów gospodarczo słabo rozwiniętych*.

„ZARANIE ŚLĄSKIE”. Kwartalnik, zeszyt 3/1964. Wydawnictwo Śląskiego Instytutu Naukowego, Katowice-Cieszyn 1964, 223 ss.

Ten o bardzo różnorodnej tematyce zeszyt otwierają nowe materiały dotyczące działalności Aleksandra Zawadzkiego w 1925 r. w Zagłębiu Dąbrowskim, zebrane i opracowane przez H. Rechowicza. W kolejnych artykułach: I. Homola omawia stosunek prasy i społeczeństwa galicyjskiego do sprawy utworzenia, a później upaństwowienia gimnazjum polskiego w Cieszynie (1893—1903), S. Urbańczyk pisze o znaczeniu badań Kazimierza Nitscha nad gwarami śląskimi, traktując artykuł ten jako przyczynek do historii działalności Uniwersytetu Jagiellońskiego na Śląsku, M. Wrzosek charakteryzuje działania bojowe grupy „Północ” (jeden z trzech powstańczych związków taktycznych) w czasie III powstania śląskiego w 1921 r., N. Kołomejczyk przedstawia rozwój organizacyjny PPR i PPS w woj. śląsko-dąbrowskim w l. 1947—1948. Dział artykułów zamyka szkic Z. Hierowskiego o twórczości Gustawa Morcinka.

W dziale prac przeglądowych i polemicznych opublikowano m. in. kry-

tyczne artykuły M. Orzechowskiego i H. Rechowicza, napisane na marginesie książki E. Serwańskiego, *Hitlerowska polityka narodowościowa na Górnym Śląsku 1939—1945* (Instytut Wydawniczy „Pax”, 1963). Poza wymienionymi numer zawiera liczne artykuły materiałowe, spośród których wymienimy: J. Brody, J. Szaflarskiego, *Nieznany rękopis Wincentego Pola* pt. „Geograficzny opis Śląska w zarysie” (autorzy publikują, z lapidarnym komentarzem, odnaleziony rękopis artykułu, który miał wejść do przygotowywanej w r. 1852 księgi o Śląsku); F. Szymiczka, *Nie przyjęty dar...* (autor omawia sprawę nieprzyjęcia przez S. Tarnowskiego daru Polaków z Górnego Śląska złożonego w dniach uroczystości 500-lecia Wszechnicy Jagiellońskiej w r. 1900); A. Grobelny'ego, *Obóz koncentracyjny w Skrochowicach na Śląsku Opawskim w 1939 r.*

Zeszyt zamykają recenzje oraz kronika.

Opole. Tekst — M. Szypowska, zdjęcia — A. Szypowski. Wydawnictwo „Sport i Turystyka”. Warszawa 1963. — *Jelenia Góra*. Tekst — M. Szypowska, zdjęcia A. Szypowski. Wydawnictwo „Sport i Turystyka”, Warszawa 1964.

Wydawnictwo albumowe opatrzone krótkimi wstępami przedstawiającymi historię, teraźniejszość i przeszłość tych starych dwóch ośrodków miejskich na Ziemiach Zachodnich. Zamieszczone zdjęcia — również o tej tematyce. Teksty w języku polskim i obcych.

Zestawił W. T.